

Forskningspolitiskt nyhetsbrev från Nationella sekretariatet för genusforskning
med perspektiv på genus och forskningspolitik

Foto: Scenpix

Tvärvetenskaplig forskning kan förbättra damfotbollens utvecklingsmöjligheter avsevärt, menar initiativtagarna till utvecklings- och forskningscentret "The world village of women sports".

Miljardsatsning på center för genus- och idrottsforskning

"En global spjutspets inom idrottsrelaterad kvinno- och genusforskning". Det är ett av målen för det forsknings- och utvecklingscenter för kvinnors idrottande, som planeras stå klart i Malmö

2012. Centret kommer förutom forskning att innehålla möjligheter till bland annat träning och utbildning. Hur stor del av verksamheten som forskningen kommer att utgöra är ännu oklart, men

ett samarbete med ett flertal forskare från olika discipliner, bland annat på Malmö högskola, har inletts.

Genusforskare betraktar projektet med både skepsis och optimism. **SIDAN 3**

Anslag till genusforskning i VR:s stora utlysning

Årets stora utlysning från Vetenskapsrådet innehåller två poster särskilt inriktade mot genusforskningen. Medel utlyses dels till forskning för en mer jämställd vård, dels till stöd för internationalisering av svenska genusforskningsmiljöer. **SIDAN 2**

Griffin vill skifta fokus till de jämställda exemplen

Nu har vi fokuserat tillräckligt länge på kvinnors frånvaro i vetenskapen. Det är dags att lyfta de exempel på kvalitetsvinster som kvinnors närvaro ger. Det sa genusforskaren Gabrielle Griffin på den forskningspolitiska konferensen (E)quality. **SIDAN 4**

Tvingande genusbias i det vetenskapliga skrivandet

"Både kvinnor och män forceras in i ett format som premierar citerandet av mäns "excellenta" studier, vilket leder till att kvinnliga akademikers chanser att nå så kallad världsklass-status inte direkt förbättras", skriver forskaren Åsa Kroon Lundell. **SIDAN 7**

Har politikerna tröttnat på genus?

Det som för närvarande pågår i våra nationella och regionala forskningsorgan kan vara uttryck för ett minskat intresse för forskning om genus och jämställdhet. Kritiker, som den engelska genusforskaren Gabrielle Griffin, hävdar att det i policykapandet skett en förskjutning bort från könsfrågorna. I EU:s forskningspolitik har kön och jämställdhet blivit något av en ickefråga och mångdimensionalitet behandlas enbart som en fråga om mänskliga rättigheter, menar hon.

Innebär detta också i praktiken en devalvering av forskningssatsningar på genus och jämställdhet? I en jämförelse mellan EU:s sjätte och sjunde ramprogram går det att peka på minskade satsningar på genus och jämställdhet. I den svenska forskningspolitiken kan vi väl hävda ett status quo.

Men möjligen går det att skönja en likartad trötthet på genusfrågorna i den debatt som initierats av Genusforskarförbundet. Den svenska forskningsministern anstränger sig för att inte vara ointresserad, men har svårt att motivera varför satsningarna ska göras. Han vill till skillnad från genusforskarna, som argumenterar för genusforskning som grundforskning, helst se värdet av genusforskningen inom ramen för dess tillämpningar.

Här finns en konstitutionell intressekonflikt mellan politik och forskning. Men för en mera framgångsrik argumentation som kunde flytta fram genusforskningens position borde kanske genusforskarförbundet istället se sig som företrädare för både grundforskning som tillämpad forskning?

Anne-Marie Morhed
Föreståndare för Nationella sekretariatet för genusforskning

Vetenskapsrådet utlyser medel till genusforskning

Genusforskningen har två egna poster i Vetenskapsrådets stora årliga utlysning av forskningsstöd. På initiativ av genuskommittén utlyser rådet medel dels till forskning för att förbättra förutsättningarna för en jämställd vård, dels till stöd för internationalisering av svenska genusforskningsmiljöer.

Årets utlysningar från Vetenskapsrådet innehåller flera nyheter i form av bidragsformer och satsningar inom olika ämnesområden. Förutom anslag till de ”strategiska forskningsområden” som presenterades i regeringens forskningsproposition innehåller utlysningen bland annat en satsning på kulturforskning. Vetenskapsrådet har också utökat möjligheterna till tvärvetenskaplig forskning genom det breda programmet ”Samhällets globalisering”.

Forskning för jämställd vård

Den ena posten för genusforskning har rubriken ”Förutsättningar för jämställd vård – bedömning av hälsa symptom och sjukdom”. Utlysningen ska ge ökad kunskap om bland annat kommunikativa och organisatoriska processer som har betydelse vid bedömningar av hälsa och sjukdom och som skapar jämställdhet eller ojämslaldhet i vården. Likaväl som inom medicin kan forskningen ha sin hemvist inom humaniora, samhällsvetenskap eller utbildningsvetenskap.

– Såväl inom EU-området som från Sveriges kommuner och landsting har undersökningar gjorts som poängterar behovet av att orsakerna till ojämslald vård utreds. Vi har velat formulera en genusutlysning som ger oss kunskap om vilka bedömningsprocesser i hela vårdkedjan som skapar detta, kommenterar

Britta Lundgren

Genuskommitténs ordförande Britta Lundgren utlysningen.

Stöd till internationalisering

Den andra utlysningen av särskilda genusmedel är bidrag till nätverk för genusforskning. Syftet är att stödja internationaliseringen av genusforskningen i Sverige genom utveckling av internationellt samarbete och forskarutbyten.

– Utlysningen skapar möjlighet för enskilda forskare eller grupper av forskare att förbättra sin internationella konkurrenskraft genom att bygga upp livskraftiga och effektiva nätverk i relation till den egna forskningens behov. Detta vill vi uppmuntra. Det ger också ökad möjlighet för svensk genusforskning att spridas utanför landet, säger Lundgren.

Några större summor är det emellertid inte fråga om. Av de 22 miljoner som Vetenskapsrådet på regeringens anmodan avsätter särskilt till genusforskning går omkring 17,5 miljoner till den pågående femårsatsningen på excellenta genusforskningsmiljöer. Exakt hur stor del av de resterande 4,5 miljonerna som kommer att gå till de två utlysningarna är inte fastslagit.

Utlysningarna innebär också att medel in-tecknas för 2010 och 2011 och att en ny genusutlysning därför inte är att vänta förrän 2011 med utbetalning 2012.

Text Frida Lundberg

FAKTA//BEVILJNINGSGRAD

De genusprojekt som deltar i konkurrensen inom de befintliga ämnesråden har enligt VR:s egna uppföljningar samma beviljningsgrad som övriga ansökningar inom samhällskunskap/humaniora och utbildningsvetenskap, men lägre inom medicin. Inga siffror finns på hur stor chansen är att få sin ansökan beviljad inom ramarna för särskilda genusutlysningar.

Forskningscenter för damidrott ska byggas i Malmö

The World Village of Women Sports är namnet på den 70 000 kvadratmeter stora anläggning som enligt planerna skall börja byggas i centrala Malmö hösten 2010. Målet är att centret skall bli "en global spjutspets inom idrottsrelaterad kvinno- och genusforskning". Genusforskare betraktar projektet med både skepsis och optimism.

Bakgrunden till initiativet är de avsevärt sämre villkor som präglar kvinnors idrottsutövande, säger Märten Hedlund, en av initiativtagarna till projektet.

– All idrott utgår ifrån den manliga normen. Kvinnor måste få möjlighet att utvecklas utifrån sina egna förutsättningar.

Centret, som planeras stå klart 2012, kommer förutom forskning att innehålla möjligheter till träning, rehabilitering, marknadsföring och utbildning. Hur stor del av verksamheten som forskningen kommer att utgöra är ännu inte klart, men ett samarbete med ett flertal forskare från olika discipliner har inletts där man för samtal dels om forskningens innehåll, dels om dess organisatoriska form. Bland annat diskuteras samarbete och eventuell samlokalisering med forskare på Malmö högskola.

– För Malmö högskola kan det här få en stor betydelse, säger Susanna Hedenborg, som sedan flera år undervisar och forskar om genus och idrott och nu är en av deltagarna i den referensgrupp från högskolan som arbetar med frågorna om centret.

Frågor om forskningen oberoende
Men samverkan med ett kommersiellt projekt som The World Village of Women Sports väcker också frågor om forskningens trovärdighet och oberoende.

– Som forskare vid universitet och högskola känner man alltid en vaksamhet mot att näringslivet skall försöka styra vad det är man forskar om, säger Hedenborg

I exemplet på den forskning som är tänkt att bedrivas på centret ges ökad

Illustration: The world village of women sports

kunskap om kvinnors specifika fysik och fysiska träningsförutsättningar en framträdande roll. Bland genusforskare betraktas den typen av forskning generellt med skepsis, eftersom forskningsresultat som betonar könsskillnader genom historien använts som en maktstrategi och som argument för att framställa kvinnors kroppar som mindre lämpade för fysik aktivitet än männens. Kritik på detta tema har artikulats även i fråga om forskningsplanerna för det kommande centret.

Samtidigt framgår av presentationen av satsningen att den uttalade ambitionen för centrets forskningsverksamhet är att den skall vara tvärvetenskaplig. Och enligt Märten Hedlund kommer genusforskning vid sidan av annan idrottsrelaterad samhällsvetenskaplig och humanistisk forskning att spela en viktig roll i centrets kunskapsutveckling.

Öppenhet för flera perspektiv

Susanna Hedenborg bekräftar att det i samtalen funnits en öppenhet från projektets ledning för att kvinnors idrottsvillkor behöver beforskas ur olika infallsvinklar. Hon berättar också om att det nyligen hållits ett möte där representanter från olika discipliner möttes och diskuterade de tvärvetenskapliga utmaningarna.

– Att arbeta tvärvetenskapligt är svårt. Men jag tror vi kan hjälpa varandra att ställa intressanta frågor och det fanns en ganska bred acceptans för att samma fenomen är möjligt att analysera från olika infallsvinklar. Som att kvinnliga idrottares mer frekventa knäskador kanske inte måste bero på anatomin utan kanske på att de har allmänt sämre träningsförutsättningar.

Exempelvis är småflickor ofta hänvisade till att träna fotboll på grus och börjar med seniorfotboll tidigare än män.

Samtidigt, resonerar Hedenborg, spelar de ekonomiska aspekterna roll i frågan. Fysiologisk forskning tenderar att vara lättare att omsätta i ekonomisk vinst.

– Rehabilitering genererar ju större lönsamhet än genuskurser.

Norsk genusforskare positiv

På den forskningskonferens i centrets regi som planeras till nästa vår ligger emellertid fokus på samhälls- och genusvetenskap.

– Vår förhoppning är att de flesta deltagarna skall vara kvinnor, säger hon, och berättar också att en av den internationella genusforskningens frontgester, maskulinitetsforskaren Raewyn Conell, kan bli en av föreläsarna.

Satsningen på centret har också fått starkt stöd från den norska genusforskaren Jorid Hovden vid Norges Tekniskt naturvetenskapliga universitet. Efter att inledningsvis varit skeptisk och betraktat projektet som otidsenlig i det att det specifikt betonar kvinnors förutsättningar, förhåller hon sig nu positivt.

De könsneutrala integreringsstrategier som idag är utgångspunkten för idrottens jämställdhetspolitik har enligt ny forskning inneburit ett minskat fokus på diskriminering av kvinnor inom idrotten, argumenterar Hovden på den norska webbplatsen sportanalyse.no: "I ljuset av detta blir 'The World Village of Women Sports' ett otroligt viktigt idrottspolitiskt experiment, kanske det viktigaste så här långt i kvinnoidrottens historia."

Text: Frida Lundberg

“It’s time to celebrate women’s presence”

Dokumentationen av kvinnors frånvaro i vetenskapen är en utdragen historia. Nu är det dags att fokusera på kvinnors närvaro och hur likabehandling förbättrar resultaten. Det sa den brittiska genusforskaren Gabrielle Griffin, i sitt framförande vid den forskningspolitiska konferensen (E)quality i Oslo.

Vad menar vi med och hur mäter vi kvalitet i forskningen och vilken roll spelar kön i detta? Vad ryms inom begreppet excellens och hur är det möjligt att få en mer jämställd akademi? Dessa frågor utgjorde agendan när centrala nordiska forskningspolitiska aktörer och forskare möttes i Oslo för att diskutera relationen mellan jämställdhet och forskning.

Under rubriken ”Spelar kön roll? Jämställdhet, kvalitet och det mystiska fallet med den försvinnande kvinnan” förespråkade Gabrielle Griffin starkt ett fokusskifte bort från problemorienterade resonemang om kvinnors frånvaro inom vetenskapen.

– Det är dags att börja lyfta alla de internationella exempel på kvalitetsvinster som likabehandling och kvinnors närvaro ger.

“Kön har blivit ett valfritt tillval”

Inte desto mindre ägnade Griffin större delen av sitt framförande åt att beskriva de hinder för jämställdhet inom forskningen som finns idag. En del av hennes kritik riktade sig mot utvecklingen av hur frågor om kön behandlas inom ramarna för EU:s forskningsprogram. Frågan om kön ges i sjunde ramprogrammet avsevärt mycket mindre vikt än i sjätte. ”Ska” har ersatts med ”kan” i fråga om huruvida jämställdhetsaspekten skall behandlas i ansökningarna.

– Kön har blivit ett valfritt tillval som möjligen kan tas upp under förhandlingarna.

Som ytterligare exempel på jämställdhetsfrågornas svagare position inom EU:s forskningsverksamhet nämnde

Vi lever i en hypermaskuliniserad värld och behöver tänka över våra strategier för vad vi skall göra åt situationen, sa den brittiska Gabrielle Griffin i sitt framförande på konferensen i Oslo.

Griffin också att enheten Womens science unit blivit ersatt med The science and society unit. Och i den expertgrupp för utformningen av nästa ramprogram som hon nyligen deltagit var kön en ick-fråga, berättade Griffin.

– Det har överhuvudtaget inte nämnts i diskussionerna.

Bristande politisk vilja

Griffins förklaring till jämställdhetsfrågans mindre framträdande position är en allmänt utbredd ”jämställdhetströtthet” tillsammans med bristande politisk vilja. Jämställdhetsfrågan har absorberats under diskussionen om mänskliga rättigheter i allmänhet och frågorna om kön stuvats in under det intersektionella paraplyet, vilket gör att de förlorar i kraft, resonerade hon.

– Jag har inget emot intersektionalitet som intellektuellt projekt men när det används i policyskapande är det lätt att frågorna om kön går förlorade.

En delvis annorlunda syn på jäm-

ställdhetsfrågans status i EU:s forskningsverksamhet gav dr Anneli Pauli, vice generaldirektör på EU:s generaldirektorat för forskning. Den modernisering av universiteten som EU eftersträvar kan inte åstadkommas utan att ta jämställdhetsfrågan i beaktande, argumenterade Pauli. Därför har kommissionen påbörjat finansieringen av program som syftar till en utjämning av könsstrukturer i universitetens ledningar.

Pauli beklagade också att andelen kvinnliga professorer inom EU, 20 procent, bara förbättrats marginellt under det gångna decenniet.

– En situation där andelen kvinnor bland professorerna är låg och enbart stabil är djupt otillfredsställande. Universiteten förlorar begåvade kvinnor och skulden ligger delvis i deras rigida, ogenomskinliga, föräldrade system. Mångfald har en direkt effekt på vissa aspekter av kvalitet, sa Pauli.

Text: Frida Lundberg

”Kvinnor måste prioritera sin egen karriär”

Att kvinnliga forskare anpassar sina livsval efter sina partners behov har tydligt negativ inverkan på hur deras egen karriär utvecklas. Det visar en studie gjord utifrån ansökningarna till ett av Europas mest prestigefyllda post-dokprogram.

– Att följa de traditionella köns-mönstren är farligt om man är kvinna och vill göra vetenskaplig karriär, sa dr Anna Ledin, en av författarna till studien.

Varje år konkurrerar ett stort antal högkvalificerade och starkt motiverade män och kvinnor från hela världen om en post-dokplats i programmet EMBO long term fellowship. Trots att könsfördelningen i ansökningarna under senare år varit nästan helt jämn har kvinnors successrate (beviljandegrad) sedan drygt tio år tillbaka varit i genomsnitt 20 procent lägre än mäns. Med utgångspunkt i den ojämna könsfördelningen i beviljandegrad inleds en studie av hur forskarens kön påverkar urvalsprocesser och karriär.

Försämrade publikationsmönster

I en av delstudierna undersöktes hur publikationsmönstren utvecklats för de 680 män och kvinnor som ansökte till programmet 1998. Resultatet visade att trots att de sökande kvinnorna och

männen var jämstarka i fråga om publikationer vid ansökningstillfället hade kvinnornas publikationsmönster åtta år senare utvecklats sämre än männens.

En uppföljande enkät visade att inga skillnader i karriärval, motivation eller arbetstid kunde förklara den sämre karriärsutvecklingen. Signifikanta skillnader fanns däremot i fråga om hur forskarnas situationer såg ut på det privata planet: Fler kvinnor än män levde tillsammans med en partner som också hade en doktorsexamen. Fler kvinnor än män hade också oftare flyttat på grund av sin partners arbete och därmed i högre utsträckning anpassat sin egen karriär efter sin partners.

Anna Ledin

Provocerande resultat

Enkäten visade också att manliga och kvinnliga forskare utan barn hade likvärdiga publikationsmönster, medan män med barn publicerade avsevärt bättre än kvinnor med barn.

– Resultaten är ganska provocerande eftersom de visar att en av förklaringarna till varför det ser ut som det gör har att göra med traditionella könsroller och med att kvinnliga forskare oftare

än manliga anpassar sin karriär efter sin partner, sa Anna Ledin.

– Kvinnor måste prioritera sin egen karriär och sina egna nätverk!

Ingen deadline på måndagar

Frågan om forskningsadministratörerna har möjlighet att påverka de ojämställda förutsättningarna i forskares privatliv lyftes senare i den avslutande debatten. Direktören för Nordforsk, Liisa Hakamies-Blomqvist lyfte kvinnors större arbetsbörda i hemmet som ett skäl att inte ha deadline för ansökningar på en måndag.

Vetenskapsrådets direktör Pär Omling berättade att VR för närvarande diskuterar åtgärder för att kunna kompensera det faktum att man efter ett år utomlands blir utförsäkrad ur det svenska försäkringssystemet. I samband med barnafödande under eller strax efter bortavaron kan detta ge stora ekonomiska problem.

– Detta drabbar naturligtvis kvinnor och män på samma sätt men vi har hört detta nämnas som ett hinder eller grund för tvekan för post-dok av fler kvinnor än män, sade Omling.

Text: Frida Lundberg

LÄS MER. Läs hela studien på www.embo.org/documents/persistent_problem.pdf

FINNS DET EN MOTSÄTTNING MELLAN JÄMSTÄLLDHET OCH KVALITET I FORSKNINGEN?

Arbetet mot en jämställd forskning måste bedrivas med viss varsamhet, att ha 50–50 som allt annat överordnad princip kan leda till kvalitetsförlust om man inte samtidigt tar hänsyn till forskarnas intresseprofiler och önskningar. Den synpunkten lyftes av professor Knut Liestøl vid universitet i Oslo. Finns det en motsättning mellan jämställdhet och kvalitet i forskningen? *Genusperspektiv* ställde frågan till Liisa Husu och Pär Omling.

LIISA HUSU, HANKEN SVENSKA HANDELSHÖGSKOLAN, HELSINGFORS:

”Konkurrensen om forskningsmedel är hård i dag; inte ens alla som evalueras som excellenta kan få finansiering. Att tillämpa jämställdhetsaspekt i valet mellan dessa utmärkta forskare/projekt är ju svårt att ifrågasätta ur ett kvalitetsperspektiv. Hur kvalitet definieras och mäts, och vilka som

deltar däri som portvakter, måste emellertid skärskådas. Bland dem som definierar forskningens kvalitet är kvinnor fortfarande i minoritet. Många subjektiva element ingår, och det är inte bara män som är skyldiga för omedveten gender bias i evalueringar.

PÄR OMLING, DIREKTÖR VID VETENSKAPSRÅDET:

”Inte per se, men att sätta 50 procent som absolut mål kan vara kontra-produktivt. Däremot är det viktigt att jobba med beviljandegraden, om det är 75 procent kvinnor som söker och 25 procent män skall det avspegla sig i en proportionerligt jämställd utdelningen. Sen tror jag också att det är

viktigt att fundera på vilka kohorter man räknar i, om man eftersträvar jämställdhet inom varje del-disciplin, på varje institution eller i vetenskapssamhället som helhet.

Organisation för kvinnliga forskare utökar sin nätservice

The european platform of women scientists, EPWS, ger nu fri digital tillgång till organisationens forskningspolitiska dokumentation. Via webbsidan www.epws.org finns möjlighet att ta del av bland annat policydokument, remissvar och officiella dokument från EPWS till EU:s lagstiftande organ. Sidan ger också tillgång till officiella publikationer på EU-nivå rörande kvinnor och vetenskap.

Finland får informationsportal för jämställdhetsfrågor

Under 2009 kommer det i Finland att skapas en informationsportal för jämställdhet. Portalen skall samla och sprida information om forskning och projekt inom jämställdhetsområdet, samt fungera som kontaktforum med EU:s jämställdhetsinstitut. På portalen kommer både svenska, finska och engelska att användas.

VR analyserar svenskt ras på citeringsindex

Svenska vetenskapliga publikationer har under de senaste två decennierna halkat efter i konkurrensen jämfört med Danmark, Nederländerna, Schweiz och Storbritannien. Detta trots att de inte citeras mindre ofta än tidigare. Eftersom högt citerade publikationer ofta är baserade på internationellt samarbete har Vetenskapsrådet i en rapport undersökt om nationella skillnader i samarbetsmönster kan ha bidragit till att Sverige tappat mark.

Slutsatsen blir att det inte finns något sådant samband, svensk vetenskaplig

publicering är inte dåligt internationaliserad. Inte heller beror Sveriges relativa tillbakagång på att Sverige är svagt inom något särskilt vetenskapsområde. Sökandet efter förklaringar till att Sverige tappat mark i citeringshänseende måste således fortsätta, konstaterar Vetenskapsrådet.

LÄS MER. Rapporten "Betydelsen av samarbete för hur Sveriges vetenskapliga publikationer citeras – en jämförelse med fyra högt citerade europeiska länder" kan laddas ner från www.vr.se.

Nora och TGV flyttar till Linköping

Redaktionerna för de två genusvetenskapliga publikationerna *Nora*, *Nordic journal of feminist and gender research* och *TGV*, *Tidskrift för genusvetenskap*, flyttar 2010 sina redaktioner till Tema Genus vid Linköpings universitet.

Blivande redaktörer för *Nora* blir Cecilia Åsberg, Linköpings universitet

och Malin Rönnblom, Umeå universitet. Redaktör för *TGV* blir Anna Lundberg, Linköpings universitet samt eventuellt ytterligare en person.

Redaktörskapet för såväl *Nora* som *TGV* är ambulerande och flyttar vart tredje respektive vart fjärde år till ett nytt lärosäte.

Öka din kunskap om genus och jämställdhet.

genus

AKTUELLT MAGASIN FRÅN NATIONELLA SEKRETARIATET FÖR GENUSFORSKNING

Genus är ett populärvetenskapligt magasin som rapporterar om de senaste rönen inom genusforskning. Artiklar varvas med porträtt, nyheter, boktips, krönika m.m. Beställ din prenumeration (150 kr/fyra nummer per år) på www.genus.se eller skicka in talongen till: Nätverkstan Ekonomitjänst, Box 311 20, 400 32 Göteborg.

NAMN .....
 ADRESS .....
 POSTADRESS .....

Ja tack, jag vill prenumerera på tidningen **Genus**.
 Fyra nummer för 150/år.

Resurstilldelningens patriarkala struktur

Jag skriver just nu på ännu ett papper som jag hoppas på få publicerat i en internationell tidskrift. Jag vill ju bidra och dra mitt strå till stacken. Utan internationella publiceringar så får universitetet mindre resurser. Min enhet drabbas av ekonomiska svårigheter på grund av bristande excellens och jag får en mager löneökning. Inte bra.

När jag författar en internationellt gångbar artikel är det viktigt att jag relaterar till etablerade forskningsområden och traditioner som jag ska kunna redogöra för på ett initierat och relevant vis. Jag konstruerar vetenskapliga ”rötter” till min studie för att sedan kunna argumentera för nya pigga (till)skott och förgreningar.

Oavsett om jag vill det eller ej så tvingas jag därmed att reproducera en vetenskaplig kanon som bekräftar ett antal framstående män som bidragit med värdefulla resultat på mitt forskningsfält. Om jag missar att ta med vad som anses vara de ”klassiska” studierna så skulle mitt papper oundvikligen returneras utan invitation att återkomma.

När jag sedan synar min referenslista konstaterar jag missnöjt att minst 85

procent av för-

fattarna är män. Kvinnorna förekommer men ofta som medförfattare eller redaktörer. De enda tillfällena där kvinnor överväger i referenslistan är om studien har ett uttryckligt ”genusperspektiv”.

Inbyggd genusbias

Det finns alltså en inbyggd genusbias i det vetenskapliga skrivandet som jag måste underkasta mig för att bli internationellt gångbar och därmed kvalitetsstämplad. Både kvinnor och män forceras in i ett format som premierar citerandet av mäns ”excellenta” studier vilket leder till att kvinnliga akademikers chanser att någonsin nå så kallad världsklass-status inte direkt förbättras.

Än värre blir det när man relaterar

detta till den allmänna retoriken kring vetenskap och forskning. Vetenskaplig kvalitet ska mätas och belönas med hjälp av indikatorer som hämtas från krigs- och stridshistoriken. Det handlar om spetsforskning och spjutspetsar, om excellens och världsklass. Dessutom tilldelas extra resurser till manligt dominerande vetenskapsområden som teknik och medicin, och ytterligare medelsindikatorer konstrueras alltså via publicerings- och citeringsindex.

Allt detta görs till synes utan kritisk reflektion över hur det slår ur ett könsperspektiv. Samtidigt, paradoxalt nog, ska statliga myndigheter jämställdhetsintegreras, och regeringen tillsätter delegationer för jämställdhet i högskolan för det är ju ett sådant ”problem” att tjejerna har högre betyg och dominerar den högre utbildningen.

Tomt på kvinnor i propositionen

I den forskningsproposition som nu blivit verklighet skrivs den vetenskapliga historien med hjälp av ett antal framstående forskare, filosofer och politiker; Carl von

”Vetenskaplig kvalitet ska mätas och belönas med hjälp av indikatorer som hämtas från krigshistoriken.”

Linné, Sven Arrhenius, Benjamin Höijer, Alfred Nobel, Nils Bejerot, Al Gore, Sir David King. Inte en enda kvinna har tydligen gjort några avtryck i den vetenskapliga historien. Inte undra på att resurstilldelningssystemet ser ut som det gör. Var är könsmedvetenheten när ”man” verkligen behöver den?

Åsa Kroon Lundell, docent i medie- och kommunikationsvetenskap, Örebro universitet.

Debatt

Vill du skriva en debattartikel som berör genusforskningens villkor? Skicka ditt inlägg till frida.lundberg@genus.se. Vi förbehåller oss rätten att av utrymmesskäl korta i texten.

Fortsatt debatt mellan ministern och förbundet

På tidningen *Universitetslärares* debattsidor pågår för närvarande en diskussion mellan forskningsminister Lars Leijonborg och Svenska genusforskarförbundet. Förbundet riktar kritik bland annat mot forskningspropositionens nära koppling mellan genusforskning och jämställdhet, samt mot dess fokus på tillämpad forskning.

Under rubriken ”Regeringen vill inte styra genusvetenskapen” bemöter ministern kritiken. Debattörerna har, skriver han, inte gjort en tillräckligt klar distinktion mellan grundforskning och tillämpad forskning. Att regeringen vill ta genusforskningen till hjälp för att förstå mäns våld mot kvinnor är ett sätt att förse jämställdhetspolitiken med bästa möjliga beslutsunderlag, inte ett tecken på att regeringen är omedveten om skillnaden mellan jämställdhet och genusforskning. ”Min huvudpoäng är att forskningspropositionen inte ska läsas som ett inomvetenskapligt styrdokument för olika discipliner”, skriver ministern.

I det sistnämnda ger förbundet i sin replik ministern rätt. Men å andra sidan ”att inte tolka innehållet i propositionen som prioriteringar blir märkligt”, skriver förbundet. Politisk styrning är inte bara att tala om vad som ska prioriteras utan lika mycket att förbigå annat med tystnad. ”Det är bland annat avsaknad av skrivingar om forskningens samhällskritiska uppgift som vi hävdar är problematisk för vårt forskningsområde. (...) Med detta vill vi inte säga att tillämpad forskning är av ondo, tvärtom. Vi kan självfallet se politiska behov av kunskap som kan utveckla olika politikområden. (...) Däremot är vi inte så säkra på att Leijonborgs exempel – frågan om varför fler män slår kvinnor än tvärtom – är en fråga som kräver just tillämpad forskning.”

Text: Frida Lundberg

Kalendarium

27-28 april 2009

Jämställdhet, göra, lära – JGL Bas
Försvårshögskolan genomför JGL.
Göteborg

27-29 april 2009

*Men and Masculinities, Moving
On! Embodiments, Virtualities,
Transnationalisations.*
Gexcelkonferens.
Linköping

29 april 2009

Nedslag i jämställdhetens synfält
Jämställdhetskonferens.
Uppsala

12 maj 2009

Traditional Masculinities?
Michael Kimmel är keynote speaker
på denna konferens som handlar om
dagens maskuliniteter.
Kristiansand, Norge

18-19 maj 2009

*Women in Academia – Barriers and
good practice*
Aarhus University, Danmark

14-16 juni 2009

*Challenging Education: Feminist and
Anti-Oppressive Strategies in Teaching
and Learning.* Konferens
Uppsala

Mer information och fler arrangemang finns på www.genus.se.

Ny litteratur

Rapport om klimat och kön från Nordiska ministerrådet

Rapporten *Desk study om kön, livestilning og klimaændringer* synliggör några av sambanden mellan klimatförändringar och kön. Rapporten visar hur män och kvinnor i såväl välfärds- som utvecklingsländer påverkas och påverkas av klimatförändringarna. Läs rapporten på <http://norden.org>.

Tema "vithet" i nya numret av Kvinder, køn og forskning

Genom artiklar om bland annat europeisk vithet, icke-heterosexuella asylsökande i Danmark och dansk slöjdebatt sedd genom den feministiska filosofen Luce Irigarays teori om könsskillnad och "den andre", problematiseras vithetens betydelse i senaste numret av *Kvinder, køn og forskning*.

Ny bok om kön och politik

Varför röstar män och kvinnor olika och hur är det möjligt att förändra förhåll-

nings sättet till kvinnliga politiker? Det är några av frågorna som besvaras i boken *Gender attitudes, new politics and modernization: four studies of continuity and change in modern democracies*, av statsvetaren Johannes Bergh.

Könsteoretisk positionering i nya Tidskrift for kjønnsforskning

Genusforskningsfältet är mångfacetterat och motsägelsefullt, inte minst i fråga om kunskaps-teoretiska positioner och analytiska perspektiv. Nya numret av norska *Tidskrift for kjønnsforskning* lyfter fram ett urval av rösterna från fältet.

GENUSPERSPEKTIV RÄTTAR. Delar av titeln hade fallit bort när boken *"Jämställdhet nästa! Samhällsplanering ur ett genusperspektiv"* presenterades i förra numret. Författare är Anne Jalakas och Anita Larsson.

Sekretariatets uppgifter

Nationella sekretariatet för genusforskning har till uppgift att främja svensk genusforskning i vid bemärkelse och verka för att betydelsen av genusperspektiv uppmärksammas i all forskning.

Detta sker bland annat genom utredningsarbete, informationsspridning, konferenser och seminarier.

I Nationella sekretariatet för genus-

forsknings uppgifter ingår bl a att:

- överblicka genusforskningen i Sverige och aktivt främja spridningen av dess resultat,
- analysera behovet av genusforskning inom alla vetenskapsområden, och
- arbeta för ökat medvetande om genusforskningens och genusperspektivens betydelse.

Nationella sekretariatet
för genusforskning

Genusperspektiv utges av Nationella sekretariatet för genusforskning, Göteborgs universitet, Box 200, 405 30 Göteborg. Tel 031-786 56 00. E-post sekretariat@genus.se. Webbplats www.genus.se. Genusperspektiv är gratis och kommer ut cirka sex gånger om året. Ansvarig utgivare: Anne-Marie Morhed, föreståndare för sekretariatet, tel 031-786 56 03, e-post anne-marie.morhed@genus.se. Referensgrupp: Kenneth Abrahamson, FAS, Tina Acketoft, riksdagsledamot, Anne Hammarström, professor i folkhälsovetenskaplig genusforskning, Lisbeth Larsson, professor i litteraturvetenskap, Anna Lundh, Högskoleverket, Nina Lykke, professor i genusvetenskap, Ulf Mellström, professor i genus och teknik, Anne-Marie Morhed, föreståndare, Camilla Norrbin, forskningshandläggare, Lena Olson, informatör, Annika Carlsson, riksdagsledamot, Magdalena Streiffert, riksdagsledamot, Lena Trojer, professor i IT och genusforskning, Majléne Westerlund Panke, Vetenskap & Allmänhet, FD Annika Olsson, Stockholms universitet, Kerstin Alnebratt, doktorand, Göteborgs universitet, FD Tora Holmberg, Uppsala universitet. Grafisk form: Daniel Burkhalter, E & B Reklambyrå AB. Tryckeri: Livréna AB, Göteborg. ISSN: 1652-3768. Upplaga: 4500. Prenumeration: Nätverkstan Ekonomitjänst, tel 031-743 99 05, e-post ekonomitjanst@natverkstan.net. Vik. red: Frida Lundberg, tel 031-786 56 01, e-post frida.lundberg@genus.se.